

hammas teknikko

"Viisaat päällään — tyhvät käsillään". Hampaattomuus ja sen hoito Suomessa.
Yritysverotuksen uudistaminen. SHK ry:n toimintakertomus, Co-Cr tekniikkaa,
"Viisaat päällään..." -vastine.

3 1985

LAATUA JÄLJENNÖKSESTÄ PROTEESIKSI

IVOCLAR

SR-VIVOSIT-PE
SR-VIVODENT-PE
SR-IVOCAP

SR-ORTHOSIT-PE
SR-ORTHOTYP-PE
SR-3/60 NF

INZOMA-TEKNIikka
ITS-METALLIKERAMIA
SR-ISOSIT-N

ORIOla OY

Oriola Oy
Espoo: 90-4291
Joensuu: 973-242 71
Oulu: 981-348 222
Seinäjoki: 964-225 70
Tampere: 931-351 52
Turku: 921-336 533

Hammasväline

heti paikalla

Hammas Oy

Alholminkatu 5 68600 Pietarsaari
puh. 967-326 36

Siirry Kulzer valo aikaan

Dentacolor[®] VALOKOVETTEINEN K+B MATERIAALI

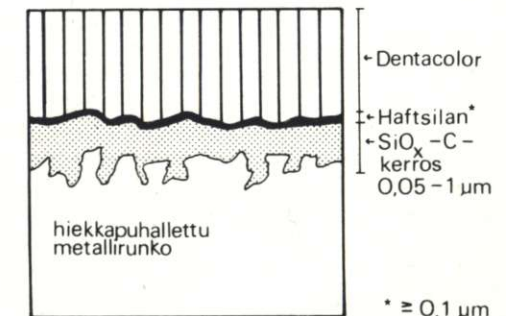
Kehitetty valokovetteisesta DURAFILL-täytemateriaalista, joka on 8-vuoden kliinisten kokeiden kuluessa osoittautunut kulutuskestäväksi ja erittäin hyvin värinsä pitäväksi.

- 19 elävää väriä
- käyttövalmiit materiaalit, ei sekoitusta
- nopea polymerisointi 20—90 sekuntia
- helppo muotoilla
- helppo kiillottaa
- kulutuskestävä
- reunatiivis
- edullinen

Silicoater SIDOSMENETELMÄ

Mahdollistaa reunatiiviiden K+B-töiden valmistamisen ilman mekaanisia retentioita.

SILICOATER-menetelmä perustuu metallin pinnalle aikaansaatuun SiO_x-C-kerroksen, haftsilanin ja valokovetteisen DENTACOLOR opaakin kemialliseen sitoutumiseen.

Kulzer VALOAIKA ON ALKANUT — KYSY LISÄÄ!

Plandent oy

90 7554 366

SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN
KESKUSLIITON HALLITUSPäätoimittaja
Leena Siirala puh. 90-694 3866Toimitusneuvostona toimii
keskusliiton hallitusLehden toimituskunta
Leena Siirala
Harri Aalto
Tapio VasaraKirjoituksia lainattaessa on
lähde mainittava.Itä-Hämeen
Kirjapaino 1985

I pj Markku Järvinen
os. Sammonkatu 13, 33540 Tampere 54, p. 931-551 674
II pj Kalevi Ilkka
os. Pakkahuoneenkatu 12, 90100 Oulu 10, p. 981-223 801
III pj. Harri Aalto
os. Ristiaallokonkatu 7, 02320 Espoo, p. 90-694 3866
Toiminnanjohtaja Leena Siirala
Sammalkallionkuja 3 B 15, 02210 Espoo, puh. 90-882 292
Leif Wallén, Hevosmäki 33, 02400 Kirkkonummi, p. 90-298 7626
Eerikki Vuorimies, Kauppakatu 3 A, 33200 Tampere 20, p. 931-284 57
Lars Nordberg, Vatakuja 1 B 21, 00200 Helsinki 20, p. 90-407 400
Kosti Uusitalo, Urakkatie 10—12 D 11, 00680 Helsinki 68, p. 90-487 972
Matti Taiminen, Leningradinkatu 13 A 4, 20310 Turku 31, p. 921-278 34
Nils Bang, Eurantie 12—14, 00550 Helsinki, p. 90-768 768
Kalevi Notkonen, Kehäkuja, 02420 Jorvas, p. 90-298 86 42
Kalevi Valo, Nallenpolku 2, 02110 Espoo, p. 90-455 01 60

Hammasteknikkojärjestöjen yhteishenkilöt

Hammastekniset ry
Pj. Raija Sarola,
Helsinginkatu 7 A 19
00500 Helsinki 50,
p. kot. 90-753 9353Sihteeri Riitta Saloranta
Aalto 4 A 14
02320 Espoo 32
Puh. t. 90-768 301Erikoishammasteknikkoliitto ry
Pj. Veli Heikkinen
Rautatiekatu 10
90100 Oulu 10
puh. 981-225 960Varapj. Tapio Lamminen
Horninkatu 15
24100 Salo
Puh. 924-154 30Toiminnanjohtaja
Harri Aalto
Ristiaallokonkatu 7
02320 Espoo
Puh. 90-694 3866Hammaslaboratorioliitto ry
Pj. Lars Nordberg
Vatakuja 1 B 21
00200 Helsinki 20
puh. 90-407 400Toiminnanjohtaja
Tapio Vasara
Kansakoulukatu 10 A 21
00100 Hki 21
puh. 90-694 3866

"Viisaat päällään — tyhvät käsillään"

Syksyn lähestyessä on taas aika palauttaa mieliimme kaikki hampaisiin liittyvät asiat. Myös järjestötoiminta.

Yksi suurimmista ongelmistamme on suunnitelma hammasteknikkojen koulutusmäärän lisäämiseksi Kuopioon tulevassa opistossa. Tätä asiaa on väännetty ja käännetty jo vuosia mutta koskaan se ei ole jäänyt pois suunnitelmista ja on jälleen kerran erittäin ajankohtainen ja työllisyyden kannalta erittäin kohtalokas.

Esittääkseen tällaisen suunnitelman yritti Suomen Hammasteknikkojen keskusliitto keväällä laatia sosiaali- ja terveysministeriölle yhteistä kirjelmää; jossa olisivat olleet mukana kaikki osapuolet, myös Hammasteknikko-opisto.

Hammaslaboratorioliitto halusi sisällöksi myös laboratorion perustamisoikeuksien rajoittamista, vaatimuksena joko ylempi ammattitutkinto tai neljän vuoden aika valmistumisesta. Erikoishammasteknikkoliitto halusi sisällöksi myös vaatimuksen lisäoikeuksista. Siis osaproteesien valmistamiseen vaadittavan koulutuksen aloittamisesta. Siinä olivat päällimmäiset syyt sellaiselle jankkaamiselle, josta tarvittavaan konsensukseen ei päästy eikä kirjelmää saatu aikaan.

Jos nyt lisäkoulutus aloitetaan voidaan siitä osaltaan syyttää myös niitä Eht- ja Hammaslab.liiton henkilöitä, jotka jääpäisesti ajavat omaa etuaan eivätkä näe metsää puilta. On myös varmaa, ettei-

vät nämä henkilöt ole korjaamassa sitä virhettä, jonka näin nuoremmille tekevät.

Toivoisin, että tulevaisuudessa liittojemme hallituksiin valittaisiin enemmän yhteistyökykyisiä henkilöitä. Sanotaan, että viisaat tekevät työtä päällään ja tyhvät käsillään. Itse tunnen entistä enemmän kuuluvani jälkimmäiseen ryhmään.

Aktiivista yhteistyön syksyä.

Markku Järvinen

Vastine sivulla 84.

Hampaattomuudesta ja sen hoitoon vaikuttavista tekijöistä Suomessa

Risto Tuominen HLT.

Karies ja hampaiden kiinnityskudosten sairaudet ovat kaksi tärkeintä patologista tekijää, jotka vähentävät hampaiden lukumäärää aikuisilla. Näiden patologisten tekijöiden lisäksi useat sosiaaliset ja psykologiset tekijät vaikuttavat henkilön päätökseen valittaessa korjaavan hammashoidon ja hampaanpoiston välillä.

Hampaiden puuttuminen korvataan useimmiten hammasproteesein. Koska hampaaton tila voi kestää useita vuosikymmeniä, muuttuvat sekä proteesilevy, että sen alustana oleva leukaluu pehmytkudoksineen. Näistä syistä johtuen voi proteesiä tarvita tiivistämistä, korjaamista tai vanhan korvaamista uudella proteesilla. Hammasproteesin hankkiminen ja myöhemmät korjaus ja korvauspäätökset ovat niinkään riippuvaisia paitsi suun olosuhteista, myös henkilön sosiaalisesta taustasta.

Hampaattomuuden hoito ei myöskään ole vain lääketieteellinen ongelma vaan hoitoa voidaan toteuttaa ainoastaan yhteiskunnassa tarjolla olevilla voimavaroilla. Käytävissä olevat voimavarat ovat kuitenkin kaikilla terveydenhuollon aloilla niukat ja täten rajoittavat hoitomahdollisuuksia myös hampaattomuuden osalta. Maassamme on kuitenkin poikkeuksellisen monta ammattiryhmää osallistumassa hampaattomuuden hoitoon, sillä hammaslääkärit hoitajineen, erikoishammasteknikot sekä hammasteknikot ovat

kaikki osaltaan tuottamassa näitä palveluja. Tämä ammattikuntien moninaisuus antaa mahdollisuudet rationaaliselle työnjohdolle ja tehokkaalle voimavarojen kohdentamiselle.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän väitöskirjatyön tavoitteena oli analysoida tekijöitä, joiden uskotaan vaikuttavan hampaattomaksi tulemiseen sekä hampaattomien henkilöiden hammashuoltopalvelujen käyttöön; sekä pyrittiin luomaan teoreettinen malli, jonka puitteissa olisi mahdollista tarkastella hampaattomuuden kokoproteettisen hoidon työnjakoa hammaslääkäreiden ja erikoishammasteknikkojen välillä. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi oli ensin tarpeen tuottaa kuvailevaa tietoutta hampaattomuuden yleisyydestä ja sen kokoproteettisesta hoidosta maassamme.

Tutkimusaineistoina käytettiin yhtäältä Mini-Suomi hammas tutkimuksen 8 000 suomalaisen 30-vuotta täyttäneen aikuisen otosta. Tutkittavista oli saatavilla sekä palvelujen käyttöä, sosiaalista taustaa ja muita demografisia taustatietoja sisältävät haastattelutiedot että suun terveyden tilaa kuvaavat kliiniset tiedot. Toisaalta Hammashuollon talousprojektista oli käytävissä 98 hammaslääkäriä ja 53 erikoishammasteknikon viikon aikana tekmiä toimenpiteiden luetelot.

Teoreettinen malli työnjaosta kahden ammattiryhmän välillä

Tarkasteltaessa kahta ammattiryhmää, jotka tuottavat samoja terveystalvijoja on mahdollista arvioida työnjaon toteutumista ja vapaan/vajaan työkapasiteetin esiintymistä. Tarkastelun perustana käytetty teorianmalli on esitetty graafisesti kuvassa 1. D-akseli kuvaa hammaslääkäreiden kapasiteettia ja S-akseli erikoishammasteknikkojen kapasiteettia. Kaikista mahdollisista työnjaon tilanteista muodostuu kullakin kysynnän tasolla oma työnjaon koostumuksen suora F. Perustuen olettamuksiin, että hammaslääkärit ja erikoishammasteknikot ovat yhtä tuottavia potilastyöskentelyssään ja ettei heidän tekemiensä kokoproteesien keskimääräisessä laadussa ole eroa, ovat työnjaon koostumuksen suorat 45 asteen kulmassa laskevia. Kokoproteesien kysynnän ollessa pisteessä U, voisi hammaslääkäreiden osuus olla (D1) ja erikoishammasteknikkojen (S1). Mikäli erikoishammasteknikkojen kapasiteetti sallisi tuotoksen lisäyksen (S2), saattaisi se johtaa hammaslääkäreiden kapasiteetin vapautumiseen. (D1-D2). Tällä vapautuvalla kapasiteetilla voisivat hammaslääkärit tuottaa muita hammashuoltopalveluja, tai kysynnän puutteessa se ilmeneisi vapaana kapasiteettina. Vastaavasti hammaslääkärikunnan lisätessä kokoproteesituotantoon vapautuisi erikoishammasteknikkojen kapasiteettia. Kokoproteesihoidot ovat kuitenkin

kin ainoa hammashuoltopalvelujen muoto jota heillä on oikeus tuottaa suoraan potilailleen, ja näinollen tilanne johtaisi automaattisesti vapaan kapasiteetin syntymiseen.

Kysynnän lisääntyminen siirtää työnjaon koostumuksen suoraan koiliseen, pois päin origosta, säilyttäen kuitenkin 45 asteen kulmansa. Mikäli esim. erikoishammasteknikoilla on vapaata kapasiteettia (S2-S1) kysynnän lisääntyessä, työnjaon koostumuksen suora voi muuttua asemaansa (F2) ja suurempi kokoproteesituotanto on mahdollista saavuttaa (U*) esim. erikoishammasteknikkojen kapasiteetilla, lisäämättä samalla hammaslääkäreiden työn osuutta. Erikoishammasteknikkojen kapasiteetin ollessa täysin käytetty, lisääntyvä kysyntä (U* *) tarvitsee lisää hammaslääkäreiden kapasiteettia (D3). Kaikki hammaslääkäreiden työskentely kokoproteesien parissa vähentää kuitenkin heidän mahdollisuuksiaan tuottaa ehkäiseviä ja korjaavia hammashuoltopalveluja joiden pääasiainen ja usein ainoa tuottajaryhmä he ovat.

Mikäli hammaslääketieteellisen kriteerein arvioitu kokoproteesihoidon tarve (N) haluttaisiin tyydyttää, saattaisi joko toisen tai molempien ammattiryhmien kapasiteetti osoittautua riittämättömäksi (D4 tai S3).

Tulokset

Tutkimusajankohtana (1978—1980) arvioitiin Suo-

nessa olevan noin 800 000 täysin hampaatonta henkilöä ja noin 2 miljoonaa hampaatonta leukaa. Hampaattomuutta esiintyi merkittävästi vähemmän niillä alueilla joilla oli runsaasti hammaslääkäreitä, kuin alueilla, joilla hammaslääkäreitä oli vähemmän. Hammaslääketieteellisesti arvioitu ja henkilöiden itsensä ilmoittama uusien kokoproteesien tarve oli 4.6 ja 5.7 kertaa suuremmat kuin varsinaisen uusien kokoproteesien kysyntä. Täysin hampaattomien henkilöiden hammashuoltopalvelujen kysyntää lisäisivät eniten korkeampi koulutustaso ja hammaslääkäreiden hoitoonkutsusysteemit. Alueilla joissa hammashuoltopalveluja on hyvin saatavilla, käyttivät täysin hampaattomat enemmän rahaa hammashuoltoon kuin muilla alueilla. Tulotason noustessa 10 %:lla lisääntyivät hampaattomien hammashuoltokulut keskimäärin 0,5 %:lla.

Vuonna 1981 valmistivat erikoishammasteknikot 62,9 % kaikista maassamme tehdyistä kokoproteeseista. Kaksi kolmasosaa hammaslääkäreiden tekemistä kokoproteeseista oli yksittäisiä proteeseja. Kokoproteesituotanto vaati alueellisesti riippuen 0,5—4,2 % hammaslääkäreiden kliinisestä työajasta. Vuonna 1981 olisi erikoishammasteknikkojen vapaa kapasiteetti sallinut uusien kokoproteesien kysynnän lisääntymisen 5,4 %:lla, ilman että sen olisi tarvinnut vaikuttaa hammaslääkäreiden

työmääriin tai sen koostumukseen.

Johtopäätökset

Hampaattomuus on maassamme laaja hammashuolto-ongelma. Hampaattomat henkilöt olivat valmiita käyttämään hammashuoltopalveluja huomattavasti enemmän kuin tutkimusajankohtana tapahtui. Hammaslääkäripalvelujen lisääminen osoittautui tehokkaimmaksi hampaattomuutta vähentäväksi tekijäksi ja hoitoonkutsusysteemien lisääminen ja tehostaminen oli tehokkain tapa lisätä hampaattomien hammashuoltopalvelujen käyttöä.

Hammaslääkäreiden ja erikoishammasteknikkojen vapaat kapasiteetit osoittivat, että mikäli hampaattomien palvelujen kysyntä lisääntyy, tulee se vaatimaan lisääntyvää hammaslääkäreiden panosta.

Tarkasteltaessa työnjaon koostumusta ja tuotantomahdollisuuksia näiden kahden ammattiryhmän yhteisellä työskentelyalueella, osoittautui kehitetty teorianmalli käytökelpoiseksi.

Kuka pettää — ketä petetään Hammaslaboratorioliitto?

Julkaistu Hammaslääkärilehdessä n:o 10/85

Olen Etelä-Suomessa toimiva hammaslääkäri. Minulla on ollut hyvä ja läheinen yhteistyö hammasteknillisen laboratorion kanssa toistakymmentä vuotta. Näiden vuosien aikana on usein keskusteltu myös hammaslaboratorioiden perimistä palkkioista. Olin vilpittömästi iloinen, kun laboratorion omistaja ilmoitti, että Hammaslaboratorioliitto on suorittanut erittäin laajan tutkimuksen eri työvaiheitten vaatimasta ajasta ja laskutuspohjana oli mielestäni käytetty kohtuullista tuntiveloitusta. Tietenkin näiden vuosien aikana ovat potilaat kertoneet, että erikoishammasteknikot tekevät proteeseja näillä ja näillä hinnoilla, mutta olen katsonut näiden tarinoiden olevan lähinnä huhupuhetta, sillä hammaslaboratorioiden omistajan esittämä, selvityksen laatinut yritys oli erittäin tunnustettu alan ammattilainen.

Tämän vuoden alussa kuitenkin sinisilmäisyyteni sai suuren kolahduksen. Kymen läänin alueella erikoishammasteknikoitten ilmoittelussa tuli selkeästi esille, että heidän perimänsä palkkio on vain 1 020 mk kokoproteesileualta. Samaan aikaan oma hammasteknikkoni veloitaa minulta työstä yli 900 mk. Asia varmeni lopullisesti silloin, kun sain nähdä korkeimmalle hallinto-oikeudelle annetun selvityksen. Tässä selvityksessä erikoishammasteknikko esitti, että 1 020 mk:n potilasveloituksesta vain 600 mk on hammasteknisen työn osuus ja 400 mk on

ns. kliinisen työn osuus. Toisin sanoen hammaslaboratorioiden oli veloittanut minulta, perustuen Hammaslaboratorioliiton taksoitukseen, 50 % korkeamman hinnan, eli 600 mk:n työstä yli 900 mk.

Jotain osapuolta, joko potilaita tai hammaslääkäreitä, petetään. Hammasteknikot, lähinnä erikoishammasteknikot, valmistavat kokoproteeseja potilaille joko toisarvoisista aineista ja toisen luokan työnä, joka mahdollistaa halvat hinnat. Tai pahempaa, koko ammattikuntaa, potilaat mukaan luettuna, petetään kiskomalla ylimääräisiä palkkioita, jotka eivät perustu mihinkään. Tämän jälkimmäisen väitteen esitän siksi, että en ole tiennyt, että mikään erikoishammasteknikko olisi vielä toistaiseksi mennyt konkurssiin, vaan heidän perimänsä palkkiot ovat riittäneet kohtuulliseen, jopa hyvään elintasoon.

Edellä olevan johdosta vaahtokin, että Hammaslaboratorioliitto selvittää pikaisesti mihi ja minkälaiseen tutkimukseen Hammaslaboratorioliiton perimät palkkiot ovat perustuneet. Onko muissakin hinnoittelussa samanlaista näennäis-tietoutteen perustuvaa kustannusarviointia kuin kokoproteeseissa? Tämän vaatimuksen esitän Hammaslaboratorioliitolle siksi, että oma teknikkoni ei halua keskustella hinnoittelusta, vaan vetoaa jatkuvasti Mec-Rastorin tekemään tutkimukseen. Laboratorio ei suositu tekemään minulle, pitkäaikaiselle asiakkaalleen, kokoproteesitöitä hintaan 600 mk/leuka. Tässäkin laboratoriossa on työssä hammasteknikoita, jotka ovat saaneet erikoishammasteknikon pätevyyden.

Etelän horisontti

Kuka pettää — ketä petetään Hammaslaboratorioliitto

Hammaslaboratorioliiton ohjehinnastosta on neuvoteltu ja informoitu Hammaslääkäriliittoa, jos tarvetta on ilmennyt. Hammaslääkäriliitto ei ole ottanut yhteyttä nimimerkin esittämässä kysymyksessä Hammaslaboratorioliittoon. Tästä ja siitä huolimatta, että katselet hinnastoamme todella kapeasta horisontista eikä lähestymistapasi voisi olla itsekäämpi ja epäasiallisempi, esitämme eräitä näkökohtia.

Kysyt, ketä petetään? On selvää, että hammaslääkäriä ei voida pettää, koska hammaslääkäri siirtää laboratoriolaskun potilaan maksettavaksi. Näin ollen potilas on ainoa, jota voidaan pettää. Kuka pettää, jos kukaan, selviää seuraavasta.

Ero Hammaslaboratorioliiton ja Erikoishammasteknikoliiton proteeseista perimissä hinnoissa selittyy seuraavilla tekijöillä.

— Erikoishammasteknikon laboratorioskustannukset ovat olennaisesti pienemmät kuin hammaslaboratorion, jossa tehdään kaikkia teknisiä töitä. Kuljetuksia varten tarvitaan lähetti ja auto usein radiopuhelimeen, eivätkä kuljetuksista perittävät korvaukset kata kuin osan näistä kustannuksista. Töiden lyhyet toimitusajat edellyttävät laboratorion kapasiteetin mitoittamista niin suureksi, että hiljaisina aikoina on ylikapasiteettia. Edellä olevat seikat edellyttävät laboratoriolta suurempaa katetta kuin erikoishammasteknikolta, joka tekee töitä pääasiassa ilman vierasta työvoimaa.

— Erikoishammasteknikkojen taholta on todettu, että kun sama henkilö tekee sekä kliinisen että teknisen työn, häviää välistä näkemyserojen aiheuttamat muutostyöt ja teknisen työn vaatima työaika lyhenee. Kuljetuskustannuksia erikoishammasteknikolle ei tule.

— Erikoishammasteknikoliitto on hinnoitellut kokoproteesit huomattavan halvoiksi kilpailusyistä. Esim. liikevaihtoverokohdellun muutoksen aiheuttama hintojen aleneminen siirrettiin lähes kokonaisuudessaan kuluttajien hyväksi. Syyksi tähän on ilmoitettu hammaslääkäreiden suhtautuminen erikoishammasteknikoihin. Kiusa se on pienikin kiusa, vaikka Erikoishammasteknikoliiton teettämän selvityksen mukaan hinta on vasta kolmannella sijalla päätettäessä proteesin hankintapaikkaa.

— KHO on yhden erikoishammasteknikon osalta saamiensa selvitysten perusteella tehnyt ratkaisun, jonka mukaan erikoishammasteknikon suorittamasta kokoproteesin valmistamisesta on 40 % kliinistä ja 60 % teknistä työtä. Kliinisen ja teknisen työn osuudesta ei ole kuitenkaan tehty luotettavaa selvitystä ja nähdäksemme kliinisen työn osuus onkin keskimäärin huomattavasti 40 % pienempi. Toisaalta emme kadepdi erikoishammasteknikoita. Tavoitteenamme on, että liikevaihtovero poistetaan myös tek-

niseltä työltä.

Hammaslaboratorioliiton nykyinen ohjehinnasto perustuu Oy Mec-Rastor Ab:n tutkimukseen. Uusi hinnasto tuli voimaan 1982. Hammaslääkäriliiton julistaman boikotin ja neuvottelujen jälkeen liitot sopivat hinnastosta sekä menettelytavoista hinnastoa korotettaessa. Samassa yhteydessä Hammaslääkäriliitto sitoutui suosittamaan jäsenilleen Hammaslaboratorioliiton jäsenlaboratorioiden käyttämistä.

Hinnastokiistan aikana 1982 esitimme Hammaslääkäriliitolle heidän hinnastonsa vastaavaa tutkimista ja tutkimusten vaihtamista. Vaikka Hammaslääkäriliitto ei teettänyt tutkimusta, Hammaslaboratorioliitto luovutti Hammaslääkäriliiton käyttöön oman tutkimuksensa.

Hammaslääkäreiden hinnoissa saattaisi olla tutkimisen aihetta, sillä hammaslääkärin tuntiveloitushinta lienee lähes kolminkertainen hammaslaboratorion tuntiveloitushintaan verrattuna ja hammaslääkäreiden perimä tuntiveloitushinta erikoishammasteknikoitten perimä tuntiveloitushinta erikoishammashoitajan toimenpiteistä on kokemusteni mukaan yli 200 mk tunti. Tästä huolimatta en ole havainnut, että hammasteknikot pitäisivät erityisen mielenkiinnon kohteena hammaslääkäreiden perimiä palkkioita.

Niinhan sitä sanotaan, että on helpompi löytää rikka toisen silmästä kuin malka omasaan.

Hammaslaboratorioliitto
Tapio Vasara
toiminnanjohtaja

Yritysverotuksen uudistaminen hammasteknisen alan näkökulmasta

Pääjohtaja Lauri Honkavaaran puheenjohtolla toiminut yritysverotuksen kehittämislinjajakomitea jätti mietintönsä ministeri Pekka Vennamolalle 11.12.1984. Komitean tärkeimmät ehdotukset olivat seuraavat:

- Osakeyhtiöiden valtion tuloverokanta tulee alentaa nykyisestä 43 %:sta 30 %:iin.
- Harkintaverotusmahdollisuus tulee poistaa niiden avointen ja kommandiittiyhtiöiden osalta, joissa enemmistö yhtiöosuudesta on luonnollisilla henkilöillä tai jakamattomilla kuolinpesillä.
- Toimintavarauksen prosenttien yläraja tulee nostaa 20 %:sta 30 %:iin varaston aliarvostuksen enimmäismäärän säilyessä edelleen 35 %:na.
- Yksinään tehtynä vaihtomaisuuden aliarvostusmahdollisuus tulisi alentaa 50 %:sta 40 %:iin.
- Kahdenkertaisen verotuksen lieventämiseksi osakeyhtiölle tulisi antaa oikeus sekä valtion- että kunnallisverotuksessa vähentää verotettavasta tulostaan jaettavaa määrää. Vähennyksen vuotuinen määrä ei kuitenkaan saisi olla enempää kuin 20 % osakkeista yhtiölle maksetusta määrästä. Lisäksi osakeyhtiöt saisivat edelleen valtion verotuksessa vähentää verotettavasta tulostaan 40 % (vuoteen 1989 saakka 60 %) sellaisesta jaettavaksi päätetystä

osingosta, joka ei edellä ehdotetun perusteella ole kokonaan vähennyskelpoista.

- Omaisuustulovähennystä tulisi kehittää siten, että osingot ja korot saataisiin vähentää 3 000 mk:aan asti kokonaan ja tämän määrän ylittävältä osalta puolet osinkojen ja korkojen yhteismäärästä, enintään kuitenkin 6 000 mk.
- Myyntivoittoverotusta kiristettäisiin pääasiassa yritysverotustoimikunnan esittämän kehittämismallin mukaisesti.
- Varallisuusverotuksesta tulisi luopua kokonaan siinä tapauksessa, että myyntivoittoverotusta kiristetään komitean esittämällä tavalla.

Kun yritysverotuksen kehittämislinjakomitea joulukuussa luovutti mietintönsä ministeri Pekka Vennamolalle, jätti Pienten Yritysten Keskusliitto samana päivänä oman kirjelmänsä asiasta. Kirjelmässä todettiin, että lukuisat pienyrityksille merkitykselliset asiat ovat jääneet kokonaan selvittämättä — verouudistus pelkätään komitean esitysten mukaan jäisi puutteelliselle pohjalle. PTK:n vaatimuksiin yhtyivät sittemmin useat muutkin järjestöt, minkä seurauksena valtiovarainministeriö pyysikin KAUKEVALTA, PTK:lta ja SYKL:lta yhteisiä konkreettisia ehdotuksia pienyritysten vero-ongelmien helpottamiseksi.

Tarkasteltaessa Honkavaaran komitean esityksiä ham-

masteknisen alan näkökulmasta, voidaan varauksetta yhtyä PTK:n mietinnöstä esittämään kritiikkiin. Honkavaaran komitean ehdotukset jättivät huomiotta pienten yritysten veropulmat keskittyen suurten osakeyhtiömuotoisten yritysten verotuksen korjaamiseen. Erityisesti vailla parannusehdotuksia jäivät yksityiset liikkeen- ja ammatinharjoittajat sekä avoimet ja kommandiittiyhtiöt. Myös pienten osakeyhtiöiden kannalta uudistus pelkätään Honkavaaran komitean ehdotusten mukaisena olisi melko pienimerkityksellinen. Tämä erityisesti siitä syystä, että vuodelta 1984 toimittavasta verotuksesta lähtien osakeyhtiön valtion verokantaa 43 %:ia on alennettu verotettavan tulon jäädessä 250 000 alapuolelle.

Valtiovarainministeriön pyytämät yritysverotuksen kehittämislinjakomitean ehdotuksia täydentävät ehdotukset valmisteltiin KAUKEVAN, PTK:n ja SYKL:n yhteistyönä PTK:n johtaja Tapio Vasaran vetämässä työryhmässä. Ehdotukset luovutettiin ministeri Pekka Vennamolalle 30.4.1985.

Ehdotusten toteuttaminen merkitsisi pienyritysten keskimääräistä korkeamman verorasituksen alentamista, tulorahoitusmahdollisuuksien parantamista ja rahoitusrakenteen vahvistamista, yritysmuoto- ja yrityskokoneutraliteetin toteuttamista sekä yrittäjämotivaation parantamista samoin kuin verotuksen yksinkertaistamista ja pienyritysten oikeudenmukaisen käsittelyn paran-

tumista verotuksessa.

Ehdotukset koskevat voitto- ja osuudella avoimia ja kommandiittiyhtiöitä sekä yhtiöisiä liikkeen- ja ammatinharjoittajia. Verorasitusta alentavien ehdotusten lisäksi puututaan moniin verotusmenettelykysymyksiin, joilla ei välttämättä ole markkamääräisesti suurta merkitystä, mutta erittäin suuri vaikutus yrittäjämotivaatioon.

Ehdotukset, joilla olisi todella suuri merkitys toteutessaan myös hammasteknisellä alalla toimiville yrityksille, olivat seuraavat:

I Verokannan alentaminen muiden yritysmuotojen kuin yhteisöjen osalta, yrittäjäläke- vakuutusmaksujen ja päivära- hojen vähennyskelpoisuus

1) Erillisenä verotettavien avointen ja kommandiittiyhtiöiden yhtiömiesten kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksuista luovuttava ja yhtiöverotus yhteisöverokannan mukaan

Erillisenä verovelvollisena verotettavalle yhtymälle määrättyjä veroäyreyä ei tule lukea osakkaan vakuutusmaksun perusteeksi ja yhtiön valtionverotus tulee suorittaa yhteisöverokannan mukaan nykyisen progressiivisen tuloveroasteikon sijasta.

2) Liiketulon ja ansiotulon verotuksen eriyttäminen liikkeenharjoittajien verotuksessa

Yksityisten liikkeiden osalta liiketulon ja ansiotulon verotus tulee eriyttää ja verotus toteuttaa valtionverotuksen osalta siten, että liiketuloon sovelletaan yhteisverokantaa ja ansiotuloon progressiivista vero-

asteikkoa.

3) Liikkeenharjoittajan ja erillisenä verotettavan avoimen ja kommandiittiyhtiön maksama kunnallisvero vähennyskelpoiseksi valtionverotuksessa

Yksityisen liikkeenharjoittajan liiketuloa verovuonna maksama kunnallisvero tulee tehdä vähennyskelpoiseksi liiketulon valtionverotuksessa ja yhtymän maksama kunnallisvero vähennyskelpoiseksi valtionverotuksessa. Tappionta-sauslakia tulee muuttaa vastaavasti.

4) Ansiotulo-osuus liikkeen- ja ammatinharjoittajan verotuksessa

Liikkeen- ja ammatinharjoittajan tuloksesta ansiotuloksi katsottavaan osuuteen, tällä hetkellä 118 000 markkaan, tulee tehdä 30 %:n tasokorotus sekä puoliskokorotus siten, että jos ansiotulon jakoedellytykset täyttyvät, ansiotuloksi katsottava osuus puolitoistakertaistuu.

Ansiotuloksi tulee katsoa liike- ja ammattitulo kokonaisuudessaan ansiotulo-osuuden näyttörajaan, tällä hetkellä 118 000 markkaan, saakka ja vasta ylimenevältä osalta suorittaa jako pääomatuloihin ja ansiotuloihin.

Ansiotulon jakoa puolisoitten kesken tulee muuttaa siten, että ansiotulon jaon tullessa kysymykseen ansiotulosta katsotaan puolet puolison ansiotuloksi kaikissa tapauksissa.

5) Ansiotulo-osuus mukaan laskettaessa toimintavarausta

Toimintavarausten laskentaperustetta tulee muuttaa si-

ten, että toimintavarausten laskentaperusteeseen lasketaan myös ansiotulo-osuus.

6) Harkintaverotus pois pieniltä osakeyhtiöiltä ja osuuskunnilta

Harkintaverotus tulee poistaa sellaisilta osakeyhtiöiltä ja osuuskunnilta, joiden liikevaihto on enintään 10 miljoonaa markkaa.

7) Yrittäjäläkevakuutusmaksujen vähennysoikeus

Yrittäjien eläkelain nojalla suoritettavat maksut tulee saattaa kokonaisuudessaan vähennyskelpoisiksi.

8) Liikkeen- ja ammatinharjoittajan päivärahat

Elinkeinoverolakia tulee muuttaa siten, että liikkeen- ja ammatinharjoittajan päivärahat ovat vähennyskelpoisia sen mukaan kuin verohallitus tarkemmin määrää.

2 Yritysmuodon muutos, sukupolven vaihdos ja yrityksen lopettaminen

9) Lainhuudatusleimaveron yritysmuotoa muutettaessa

Kiinteistöleimaveron perimisestä tulee luopua tapauksissa, joissa yksityisliike, johon kuuluu kiinteistö, muutetaan avoimeksi tai kommandiittiyhtiöksi.

10) Sukupolven vaihdoksen helpottaminen

Perintöverotuksen uudistamistoimikunnan tekemät sukupolven vaihdosta koskevat ehdotukset tulee toteuttaa välittömästi, perintö- ja lahjavero maksuaikaa pidentää viidestä vuodesta kymmeneen vuoteen sekä perintö- ja lahjavero maksamista varten ote-

Yritysverotuksen...

tun velan korko saattaa vähennyskelpoiseksi.

11) Tuloverotuksen lieventäminen, kun yksityisestä liikkeestä tai ammatista luovutaan.

Tulontasausääntöä tulee kehittää siten, että verokantaa alennetaan ja tulontasausääntön soveltamisalaa laajennetaan.

III Verotusmenettelyyn liittyvät kysymykset

12) Yhtymien purkaminen verotuslain 56 §:n perusteella.

Yhtymäverotusta koskevia säännöksiä tai verotuslain 56 §:ä tulee muuttaa siten, että avointen ja kommandiittiyhtiöiden verotuskohtelua voidaan selkeyttää ja täsmentää olenaisesti nykyisestä.

13) Kahdenkertainen verotus — peitelty osingonjako.

Peiteltyä osingonjakoa koskevia säännöksiä tulee muuttaa siten, että peitelty osingonjako rinnastetaan normaaliin osingonjakoon veroseurauksiltaan.

14) Jälkiverotuksen yksinkertaistaminen ja jälkiverotusajan lyhentäminen.

Yritysverotustoimikunnan ehdottamat jälkiverotuksen yksinkertaistamista ja jälkiverotusajan lyhentämistä sekä viivästyskorkoa ja verolisäystä koskevien säännösten lieventämistä koskevat ehdotukset tulee toteuttaa.

15) Ennakkotietomahdollisuuden laajentaminen.

Ennakkotietomenettelyä tulee kehittää joko siihen, että Keskusverolautakunnalta on mahdollisuus saada nykyistä huomattavasti laajemmin en-

nakkotieto tai siten, että Lääninverovirastosta muodostetaan muissakin kuin ennakkopidätystapauksissa ennakkotietoviranomainen.

Ainekset yritysverotusuudistukseen koossa — toteutuuko uudistus

Yritysverotusuudistusta valmistelee parhaillaan ministerityöryhmä. Veroministeri Pekka Vennamo pitää tavoitteena uudistuksen toteuttamista vuoden 1986 alusta. PTK tukee voimakkaasti tätä tavoitetta.

Poliittiset päätöksentekijät ovat aika ajoin arvostelleet elinkeinoelämää riittävän yksimielisyyden puuttumisesta yritysverotusuudistuksen toteuttamiseksi. Kaupan Keskusvaliokunta, Keskuskauppakamari, Pienteollisuuden Keskusliitto, Keskuskauppakamari, Pienteollisuuden Keskusliitto, Suomen Yrittäjien Keskusliitto, Teknisen Tukkukaupan Keskusliitto sekä Teollisuuden Keskusliitto luovuttivat valtioneuvostolle 13.6.1985 yhteisen kirjelmän, jossa todettiin allekirjoittajajärjestöjen yksimielisyys uudistuksesta ja kiirehdyttiin uudistuksen toteuttamista. Tällä hetkellä pallo onkin poliittisten päätöksentekijöiden hallussa. Se, hukkuuko pallo heiltä, nähdään kesän kuluessa, viimeistään budjetti-riihessä. Yritysten, etenkin pienyrittysten näkökulmasta tähän ei ole varaa.

Maatilatalouden tuloverolain 21 §:ssä on maatilan osalta vastaavat säännökset.

EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan veronalaista tuloa ei ole muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä ja arvopapereista saadut luovutus hinnat tai muut vastikkeet, mikäli verovelvollinen on omistanut kiinteistön vähintään 10 ja arvopaperin vähintään viisi vuotta.

Myyntivoittoverotus

Honkavaaran komitean ehdotuksissa yksityiskohtaisesti käsitellään lopuksi toimikun-

nan ehdotusta myyntivoittoverotuksen uudistamiseksi. Tältä osin Pienteollisuuden Keskusliitto ei ole kannattanut toimikunnan ehdotuksen toteuttamista, vaan on lausunnossaan esittänyt olennaisia muutoksia.

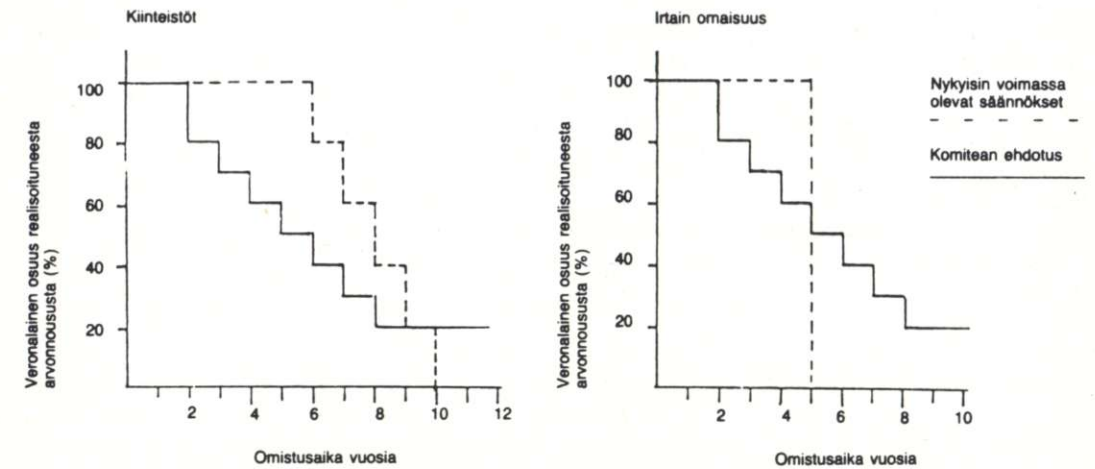
Nykyinen tilanne. TVL 21 §:n 1 momentin mukaan satunnaisena voittona pidetään omaisuuden satunnaisen luovutuksen tuottamaa voittoa, jos omaisuus on saatu ostamalla tai vaihtamalla tai muulla niihin verrattavalla saannolla vastiketta vastaan ja jos se on ollut luovuttajan omana, kiinteä omaisuus 10 ja muu omaisuus viisi vuotta lyhyemmän ajan. Kiinteän omaisuuden osalta 5—10 omistusvuoden välillä myönnetään 20 %:n vähennys voiton määrästä vuotta kohden ja luovutettaessa kiinteä omaisuus julkisyhteisölle, luovutusvoitto on verovapaa viiden vuoden omistusajan jälkeen.

Maatilatalouden tuloverolain 21 §:ssä on maatilan osalta vastaavat säännökset.

EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan veronalaista tuloa ei ole muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvista kiinteistöistä ja arvopapereista saadut luovutus hinnat tai muut vastikkeet, mikäli verovelvollinen on omistanut kiinteistön vähintään 10 ja arvopaperin vähintään viisi vuotta.

Ammattimaisen kiinteistöjen ja osakkeiden myynnin verotus perustuu tulo- ja varallisuusverolain 19 §:n 1 momentin yleissääntöön, jonka

Myyntivoiton verotus Veronalainen osuus realisoituneesta arvonnoususta¹⁾

1) Komitean ehdottomassa myyntivoittojen verotusjärjestelmässä katsotaan erään edellytyksen omaisuuden hankintahinnaksi, kun omistusaika on yli 8 vuotta, 50 prosenttia. Tätä säännöstä ei ole kytketty kuvioihin.

mukaan veronalaiseksi tuloksi katsotaan verovelvollisen rahan tai rahan arvoisena etuutena saamat tulot. Voitto on veronalaista riippumatta omaisuuden omistusaikasta ja siitä, onko omaisuus saatu vastiketta vai vastikkeellisella saannolla.

TVL 21 §:n 3 momentissa on erityissäännös siitä, milloin oman asunnon luovutuksesta saatu voitto on verosta vapaa.

Toimikunnan ehdotus. Toimikunnan ehdottamassa myyntivoittoverojärjestelmässä verotettaisiin kiinteän omaisuuden, arvopaperin ja muun irtaimen omaisuuden luovutuksista saaduista myyntivoitoista siten, että myyntihinnan ja mahdollisilla parusparannuksilla lisätyn hankintahinnan erotuksesta katsottaisiin veronalaiseksi tuloksi omistus-

ajan mukaisesti aleneva osuus. Mikäli omaisuuden vastikkeellisesta saannosta sen luovutukseen on kulunut vähemmän kuin kaksi vuotta, katsottaisiin veronalaiseksi koko voitto.

Muutoin voitosta katsottaisiin veronalaiseksi seuraavat osuudet:

Veronalainen osuus realisoituneesta arvonnoususta (%)	jos omistusaika on vähintään	mutta vähemmän kuin
80 %	2	3 v.
70 %	3	4 v.
60 %	4	5 v.
50 %	5	6 v.
40 %	6	7 v.
30 %	7	8 v.
20 %	8 vuotta	

Mikäli verovelvollinen on saanut luovutetun omaisuuden vastikkeettomalla saannolla, luettaisiin edellä tarkoitettu aika omaisuuden edellisestä vastikkeellisesta saannosta.

Milloin kiinteä omaisuus vähintään viiden vuoden omistusajan jälkeen luovutettaisiin valtiolle tai maakunnalle, kunnalle tai kuntainliitolle, olisi luovutuksen tuottamasta voitosta veronalaista tuloa 20 %. Myös pakkolunastus- yms. tilanteissa saadusta voitosta katsottaisiin veronalaiseksi tuloksi vain 20 %.

Luovutusvoitto katsottaisiin kokonaan verovapaaksi, jos muu kuin kiinteä omaisuus, arvopaperi, avoimen tai kommandiittiyhtiön osuus tai laivan osuus on ollut verovelvollisen omistuksessa yli kahdeksan vuotta. Veronalaisena tulona ei myöskään pidettäisi kiinteän omaisuuden, arvopaperin, avoimen tai kommandiittiyhtiön osuuden tai laivan osuuden luovutuksesta saatua voittoa, jos omistusaika on yli kahdeksan vuotta ja saajana on

Yritysverotuksen...

luovuttajan laissa määritelty lähisukulainen.

Milloin luovutetun omaisuuden osalta omistusaika on vähintään 8 vuotta, pidettäisiin omaisuuden hankintamenoa 50 % saman omaisuuden luovutushinnasta, mikäli verovelvollinen ei näytä hankintamenoa tätä suuremmaksi. 50 %:n säännöllä myyntivoiton veronalaiseksi määräksi muodostuisi enintään 10 % omai-

suuden luovutushinnasta. Jos marginaaliveroprosentti olisi esim. 60 %, veron määrä olisi 6 % luovutushinnasta.

Lisäksi ehdotetaan, että verotettavista varoista, jotka verovelvollinen on verovuonna saanut luovuttaessaan vähintään kaksi vuotta omistamaansa omaisuutta, vähennettäisiin arvopapereiden osalta 3 000 mk ja muun omaisuuden osalta 10 000 mk.

Mitä myyntivoittoverotuksen kiristäminen merkitsisi

Esimerkki: Omistusaika yli 8 v, kauppahinta 100 000 mk.

Myyntivoittoveroesityksessä olennaisia osia ovat veronalaiseksi tuloksi luettavan myyntihinnan lasku omistustajan mukaan, hankintahintaolettaukset ja tehtävät perusvähennykset, jotka ovat arvopapereiden osalta 3 000 mk ja muun omaisuuden osalta 10 000 mk.

Myydyn omaisuuden kauppahinta on 100 000 mk ja omistusaika yli 8 vuotta. Hankintahinnaksi voidaan tällöin laskea 50 % kauppahinnasta, ellei myyjä osoita hankintahinnan olleen tätä suuremman. Myyntivoittoveron alaiseksi tuloksi tulee täten 20 % kauppa-

hinnan ja hankintahinnan välisestä erotuksesta eli $20\% \times 50\,000\text{ mk} = 10\,000\text{ mk}$. Koska veronalaisesta tulosta saadaan tehdä esityksen mukaan 10 000 mk:n perusvähennys, ei tässä esimerkissä myyntivoittoveroa mene lainkaan.

Arvopapereiden kohdalla perusvähennys on 3 000 mk esityksen mukaan. Täten yli 8 vuotta omistettuja arvopapereita voisi myydä 30 000 mk:n arvosta ilman myyntivoittoveroa samalla tavalla laskettuna kuin edellä.

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry:n toimintakertomus ajalta 31.3.1984—20.4.1985

Kulunut toimintakausi oli järjestyksessä neljäs.

Jäsenet: Liittoon on kuullut jäsenenä Erikoishammasteknikkoliitto ry, Hammaslaboratorioliitto ry ja Hammas tekniset ry.

Liittovaltuusto: Liittovaltuuston ovat muodostaneet kunkin jäsenliiton asettamat liittokokousvaltuutetut.

Liiton hallitus: Hallituksen I puheenjohtaja Markku Järvinen Tampereelta, II varapuheenjohtaja Kalevi Ilkka ja III puheenjohtaja Teppo Koskinen Helsingistä.

Hallituksen muut jäsenet: Lars Nordberg, Kosti Uusitalo, ja Matti Taiminen, varalla Nils Bang, Esko Ahonen ja Lauri Roine. Harri Aalto, Leif Walen ja Eerikki Vuorimies, varalla Tapio Lamminen. Raija Sarola, Riitta Saloranta ja Eija Hägg, varalla Lea Surakka, Marjatta Koskinen ja Pekka Lehtonen.

Tilintarkastajat: Varsinaisina DE Runar Helen ja hammasteknikkomestari Aarne Leinonen, varalla Marjukka Uuttu ja Pirkko Väätäinen.

Työvaliokunta: Kosti Uusitalo, Harri Aalto, Riitta Saloranta ja Pekka Koivisto.

Liiton 60-vuotisjuhlatoukokuutaan ovat kuuluneet Kauko Tiainen, Leif Walen, Lars Nordberg, Seppo Miettinen, Raija Sarola, Eija Hägg, Mauri Sandström.

Organisaatioryhmä: Tapio Vasara, Teppo Koskinen, Harri Aalto ja Pekka Koivisto.

Kokoukset: Varsinainen liittokokous pidettiin 31.3.1984 Helsingissä Finaldiatalolla. Kokoukseen osallistuivat ääni- ja puhevaltaa käyttävinä jäsen-

liittojen valitsemat 45 liittokokousvaltuutettua ja runsas joukko jäsenjärjestöjen jäseniä kuulijoina. Liiton hallitus on kokoontunut kuusi kertaa. Työvaliokunta on kokoontunut kerran ja organisaatiotyöryhmä kolme kertaa. "Valtakunnan miitinki" järjestettiin marraskuun 9. päivänä Plan-dentissa. Tilaisuudessa olivat edustettuina hammasteknikkoseurat, alamme järjestöt ja Hammasteknikko-opisto.

Hammasteknikkolehti: Hammasteknikkolehden toimitusneuvostoon ovat kuuluneet Pj. Harri Aalto, Kalevi Valo, Seppo Miettinen, Matti Savolainen, Jukka Salonen, Eija Hägg ja Kari Markkanen, myöhemmin Jukka Salosen tilalla Teppo Koskinen. Rahastonhoitajana on ollut Keijo Polon ja päätoimittajana Pekka Koivisto. Lehti on ilmestynyt neljä kertaa ja se on painettu Kirjapaino Keski-Uusimaassa Hyrylässä.

Koulutus- ja virkistystapahtumat: Hammasteknikkopäivät järjestettiin 22.—23.3. Finlandiatalolla. Hammasteknikkojen koulutustoimikunta oli järjestäjänä yhdessä Hammaslääkäriseuran koulutustoimikunnan kanssa. Hammasteknikkojen kesäurheilupäivät pidettiin 1.—2.9.1984 Tampereella. Talviurheilupäivät pidettiin 2.—3.3.1985 Rovaniemellä. Kuusamon ruska- ja luontopäivät pidettiin 14.—16.9. Kuusamossa. Hammasteknikkojen squashmestaruus ratkottiin Oriola-cupissa 24.11. Helsingissä.

Huomionosoitukset: Keskusliitto luovutti numeroidun mitalin Hammaslääkäriliitolle

sen täyttäessä 60 vuotta. Hammashoitajaliittoa muistettiin onnittelukäynnillä sen täyttäessä 25 vuotta. Keskusliiton jäsenjärjestöjen merkkipäiviä täyttäneitä tai pois menneitä jäseniä on muistettu kukin tai adressein.

Edustukset: Hammasteknikko-opiston johtokunnassa liittoa ovat edustaneet Jouko Pohjonen varsinainen ja Matti Juntunen varajäsenenä. NTU:n (Nordisk Tandteknikerunion) presidentiksi valittiin Helsingissä Lars Nordberg. Muiksi jäseniksi johtokuntaan Nils Bang ja Pekka Koivisto.

Keskusliiton huoneisto: Huoneistoa on käytetty Keskusliiton kokous- ja toimistotilana. Lisäksi yksi huone on ollut vuokrattuna Lakiasiantoimisto Jari Pekkaselle ja Lakiasiantoimisto Teemu Paasikoskelle. Jäsenjärjestöt ovat käyttäneet huoneistoa kokoontumistilanaan sekä Hammasteknikkoseurat ovat pitäneet toimistoaan yhdessä huoneessa. Vuoden 1985 alusta alkaen huoneisto on vuokrattu PK-Tilipalvelu ja Yrityskehitys OY:lle ja Keskusliiton toiminta on siirretty Pienteollisuuden Keskusliiton tiloihin, os. Kansakoulukatu 10.

Liiton 60-vuotisjuhlan merkeissä julkaistavaa jäsenmatrikkeliä varten on otettu pankista 20 000 mk:n laina. Jäsenmaksujen osalta Hammasteknikkoseurat ry ei ole suorittanut määrättyä jäsenmaksuaan. Muutoin liiton taloutta on pyritty hoitamaan budjetin mukaan. Vuosi on ollut noin 36 000 mk alijäämäinen.

Lähde mukaan luomaan kansainvälisiä kontakteja

Erikoishammasteknikoiden kansainvälinen kongressi Hollannissa 22.—29.9.1985

Erikoishammasteknikkoliitto ja Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto järjestävät ryhmämatkan Hollantiin IAZ:n kansainväliseen kongressiin. Varsinainen kongressi pidetään Haagissa 24.—29.9.85. Ennen kongressin alkua tutustumme Amsterdamiin 22.—24.9.85 välisenä aikana. IAZ:n edustaja on lupautunut oppaaksemme.

Matkan hinta on noin 3 500,- ja siihen sisältyy edestakaiset lentomatkat, junalippu Amsterdam-Haag-Amsterdam, majoitukset Amsterdamiin (2 vrk) ja Haagissa (5 vrk) aamiaisineen sekä kongressin ohjelma. Yhden hengen huoneen lisämaksu on 630 markkaa.

Matkan ohjelma on seuraava:

Su 22.9.85

Lähtö Helsingistä lennolla KL 180 kello 14.30. Saapuminen Amsterdamiin kello 16.55. Majoitus Schiller Hotellissa keskustan tuntumassa.

Ma 23.9.

Tutustumista Amsterdamiin. Ohjelma osanottajien toivomusten mukaan.

Ti 24.9.

Tutustuminen Amsterdamiin jatkuu. Iltapäivällä siirrymme junalla kongressipaikkakunnalle Haagiin, missä majoitumme Atlantic Hoteliin, jossa myös kongressin ohjelma tapahtuu.

Ke 25.9.

Kello 11.00 kongressin viralliset avajaiset. Kello 14.00 IAZ:n johtokunnan kokous, 2 virallista edustajaa maittain.

To 26.9.

Kello 10.00 varsinainen kongressi, avoin kaikille. Luvassa lukuisia puheita ja erityistapahtumia. Illalla yhteinen "hollantilainen ilta".

Pe 27.9.

Kello 9.30 lehdistöesittely ja vastaanotto. Iltapäivällä luentoja ja demonstraatioita.

La 28.9.

Hollannin järjestön kokous. Vapaapäivä muiden maiden edustajille. Illalla yhteinen iltajuhla (smokki/iltapuku).

Su 29.9.

Aamiainen ja paluumatka. Lähtö Amsterdamista lennolla AY 854 kello 13.00, paluu Helsinkiin kello 17.20.

Kongressin aikana järjestetään seuralaisille kiertoajeluja ja muuta ohjelmaa. Matka on avoin kaikille kongressista ja Hollannista kiinnostuneille. Lisätietoja antavat ja ilmoittautumisia vastaanottavat p. (90) 694 3866 toiminnanjohtaja Leena Siirala (8.30—15.15) ja toiminnanjohtaja Harri Aalto (8.30—12.00).

HAMMASTEKNIIKAN SYSSLUENTOPÄIVÄT -85

18.—20.10.1985

Hotelli KALASTAJATORPPA HELSINKI

Hammastarvikenäyttely sekä luentoja kaikille hammasteknisellä alalla työskenteleville

OHJELMA:

pe 18.10.	• Järjestökokoukset	
la 19.10.	• Väriin kerrostus ja kervikaalireunat	HT Michael I Kedge, Lontoo
	• Metallikeramiassa	EHT Markku Järvinen
	• Proteesin reunat	
	• Käytännön työsuojelu	
	• Aseptiikan toteutus hammaslaboratoriossa	
	• Elvytys ja ensiapu	
	• Yhteinen illanvietto Kalastajatorpalla	
su 20.10.	• Straumann implantaatti	EHL Reijo Kari
HTM Hannu Leppäkorpi
Proff Antti Yli-Urpo
	• Rangan tekninen suunnittelu	
	• Valumassat tänään	HTM Teppo Sarpila
	• Ääntö ja kokoproteesi	

Ilmoittautuminen ja maksut:

Ilmoittautuminen pankkisiirrolla tilille HSSP 400214-416242
Luentomaksut NYT 280 mk
Luentokahvit ja lounas 120 mk/päivä
Yhteisillallinen Kalastajatorpalla 150 mk/henkilö

Yöpyminen:

Tapahtuu Hotelli Kalastajatorpalla: 2 h huoneissa 285 mk ja 1 h huoneissa 385 mk per henkilö ja vrk sisältäen myös luentokahvit ja lounaan
Hotellivaraukset puhelimitse 90-488 011

Matkat:

Finnair-matkaetu —25 % ajalla 17.—21.10.1985. Tilatessa ilmoitettava tunnus IT 55 3169

Tiedustelut:

puh. 90-455 4553/ts

TERVETULOA

Suomen hammasteknikoiden koulutustoimikunta

Miten välttää viat Co-Cr-tekniikassa Noudattamalla poikkeamatta työohjeita

Henning Wulfes
Bremen

Monet virhelähteet pitää oppia raivaamaan tieltään, kun työskentelee Ko/Kr-seosten kanssa, jos virheetöntä lopputulosta aikoo saavuttaa. Kirjoittajamme Henning Wulfes on kouluttajana Begolla, hammasteknikko- ja mestarikoulujen kokeneena opettajana oppinut huomaamaan, mitä kaikkia virheitä teräsvalussa voidaan tehdä. Artikkelissaan Dental-Laborin lukijoille hän on koonnut yhteen tavallisimmin esiintyvät virheet ja antaa arvokkaita ohjeita niiden välttämiseksi.

Teräsrankoja valmistettaessa voidaan mahdolliset virhelähteet ennakkoon estää noudattamalla johdonmukaisesti annettuja, oikeita ohjeita, oli sitten kyseessä pinneproteesi tai kombinoitu työ. Työn kulku perustuu kokemuseräiseen tietouteen. Yksistään seuraavat viat voidaan osoittaa:

- * virheet jotka johtavat epätäydelliseen juoksuun
- * Huokoisuutta, imuonkaloita ja sulkeutumia
- * Epäsopiavuutta
- * Rosoinen pinta
- * Rosoinen pohjapuoli
- * Valupurseita, umpeenjuosset retentiot
- * Repeämiä valukappaleessa, jännityksiä
- * Vähentynyt joustavuus

Epätäydellinen juoksu

Epätäydellinen juoksu johtuu useimmiten liian alhaisesta sylinterin lämpötilan ai-

heuttamasta takaisinvetäytymisestä. Keskiarvona pidetään, kun sulatetaan korkeajaksolla, sylinterin esilämmitystä 1 000—1 080 °C rajoissa. Sitä vastoin sulatettaessa kaasulla on sylinterin lämpö 900 °C yleensä riittävä. Esiohjelmoitu lämpötila pitää vähintään 15 min (kuva 1). Sylinterin seinämien vahvuus on mitoitettava riittävän paksuksi, etteivät reunimaiset alueet jäähydy ennen aikaisesti. Tehdasvalmisteiset sylinterinmuodostajat ovat suositeltavia (kuva 2). Väärin asetetut, tai liian monet valukanavat aiheuttavat epäonnistumisia. Seuraavat seikat pätevät: Jyrkästi taivutettavia kanavia on vältettävä. On käytettävä mahdollisimman lyhyitä kanavia. Yläleuan levyyn käytetään kanavana nauhaa 2 x 6,5 mm (kuva 3). Alaleuan töihin riittää yleensä kaksi kanavaa, pituus 2,5—3 mm (kuva 4). Yläleuan suurissa rangoissa, taikka kokolevyissä käytetään ilmanpäästökanaavaa 0,8—1,0 mm, jolla varmistetaan onnistunut valu (kuva 5). Jos valumassa on sekoitettu ilman vakuumia voi ilma poistua sylinteristä, myös huokoisen valumassan läpi (kuva 6). Jos sylinteriin on syntynyt halkeamia, saattaa valu myös jäädä vakaaksi. Myös liian paksuksi sovitettu proteesin levy saattaa aiheuttaa vaikeuksia. Malli lämmitetään käden lämpöiseksi, että kaaviot sitoutuvat paremmin (kuva 7).

Isoissa levyissä vähimmäispaksuus on 0,3 ja 0,35 välillä. Muovikaaviot varmistavat taseisen ainevahvuuden ja tarjoavat suurempaa varmuutta (kuva 8).

Huokoisuutta, imuonkaloita ja sulkeutumia

On ennakkoon opittava tuntemaan valettavan metallin oikea valuhetki ja valuolosuhteet (kuva 9). Sylinteri on asetettava oikein paikalleen, samoin on pistoolin liekinsäädön oltava oikea, sekä etäisyys sulatettavasta metallista, myöskin lingon lähtö ja kierrosnopeus. Nämä seikat vaikuttavat vähentävästi metallin huokoisuuteen (kuva 10).

Tunnettujen Co/Cr-seosten valulämpötilat ovat yleensä hiukan yli 1 400 °C. Edullisimmat lähtö- ja kierrosnopeudet annetaan useimmiten valmistajilla heidän suorittamiensa kokeilujen perusteella. Juoksutestin voi tehdä ristikkoverkolla ja 2 mm valukanavalla. Juosseitten ristikoitten määrä antaa osviittaa lingon säädölle (kuva 11). Liekkisulatuksessa on suositeltavaa käyttää moottorilinkoa, kaksoisvarrella. Sulatettaessa liekkiä kuljetetaan hitaasti kiertäen 7—8 cm etäisyydellä (kuva 12). Kokemuksesta on paineensäätö saatu esim. Wironit 1,7 bar.happi ja 0,5 bar.asetylen (kuva 13). Käytettäessä maa-kaasua riittää sama paine hapelle (kuva 14). Sulatusdeegeli

lämmitetään yhdessä sylinterin kanssa ja puhdistetaan heti valun jälkeen hyvin, että vältetään epäpuhtauksien pääsy sulaaan metalliin. Kertaalleen sulatettua metallia ei lisätä. Jo kertaalleen sulatettua metallia sulatettaessa syntyy kaasua, joka aiheuttaa onkaloita. Myös valumassasulkeumat aiheuttavat onkaloita ja huokoisuutta. Vahaprofiilit ja valunastat on huolellisesti vahattava kiinni (kuva 15). Vahauksessa on vältettävä teräväreunaisia ylimenokohtia (kuva 16). Valukartio tuetaan, ettei se nosta täryttäessä levyä (kuva 17). Täryttäminen tapahtuu vibraattorin alhaisemmalla teholla (kuva 18). Ylimenokohdissa, joissa on erilaiset ainevahvuudet, voi esiintyä kutistumisonkaloita. Metallin annetaan juosta sisään kohtaa, kohti ohutta. Täydet osat varustetaan erilaisilla valukanavilla. Liekkisulatuksessa, pienellä asetylenipulolla, nopeasti toisiaan seuraavissa sulatuksissa, saattaa syntyä asetonisulkeumia. Siksi on parasta käyttää isoja 40 litran pulloja, eikä koskaan käyttää sitä aivan loppuun.

Epäsopiavuutta

Dublikaattimallin liian pieni laajentumisarvo ei vastaa Co-Cr-seoksen voimakasta supistumaa. Sekoitusneste aikaansaa kokonaislaajentuman. Raon syntyminen transversalikaareen on täysin vältettävissä. Valumassan sekoitusneste

ohennetaan tislattulla vedellä 50:50 % ja käytetään tällaisena, vain dublikaattimalliin. Epätäydellistä sopimattomuutta esiintyy usein karkean, hiekkaisen pinnan yhteydessä, joka johtuu kauan käytössä olleesta dublikaattimassasta, johon on irronnut vähitellen valumassaa. Tällainen dublikaattimassa ei enää jäljennä kunnollisesti, vaan sillä on taipumus vetäytyä. Kovemaksi ja tasapainoisemmaksi valmistettu dublikaattimassa on yhä enemmän valtaamassa alaa (kuva 19). Sen parempi kiinteys varmistaa paremman takaisinpalautumisen ja tarjoaa enemmän varmuutta aineen repeämistä vastaan. Ennen dublausta pysäytetään sekoituskone ja annetaan massan tasaantua. Massaan ei saa lisätä vettä, eikä vanhaa ja uutta massaa saa sekoittaa. Sopiavuus, erikoisesti kombinoitussa tekniikassa, on muun muassa riippuvainen dublikaattimassan työskentelylämmöstä ja liuotuslämpötilasta, mikä yksinkertaisesti tarkoittaa, että ensiomalli jalometalliosilla, kuten kiskoilla, oralilla, parallelijärsityillä tapeilla jne, on liuotettava 30 °C vedessä. Suositeltavaa on käyttää lämpösäätimellä varustettua vesiasiaa, jossa kerran säädetty lämpö pysyy vakiona (kuva 20). Mallia jäädytettäessä vältetään ilmapistoolin käyttöä, varmintä on ravistaa ja puhaltamalla malli kuivattaa. Suosi-

teltavaa on käyttää dublikaattimassan lämmitintä, jossa on säätö ja lämpötila voidaan pitää pysyvästi 38—42 °C. Viimeksi suoritetaan varovainen hiekkapuhallus ja elektrolyytillä kiillotettaessa suojataan kaikki sisäpinnat lakalla, ettei sopivuus kärsi metallin poiston vuoksi.

Rosoinen pinta

Pintajännitteenpoistoaineella, kuten Aurofilm, tai Waxit- käsitelty pinta pitää aina kuivattaa hyvin (kuva 21). Jos käytetään pintajännitteenpoistajaa, ei käytetä sydänvalumassaa. Kun käytetään sydänvalumassaa annetaan sen hiukan kuivua ja viimeistään 5 min. kuluttua täytetään sylinteri (kuva 22). Rosoinen pinta voi johtua siitä, että valumassaan on joutunut kipsiä. Siksi on pidettävä valumassoille huolellisesti erillään olevat sekoitusastiat ja laastaimet. Liian pitkä ja voimakasta hiekkapuhallusta pitää myös välttää. Suositeltavaa on käyttää märkää hiekkapuhallusta, joka ei juuri pintaa riko (kuva 23).

Rosoinen pohjapuoli

Kylmä vesijohtovesi hidastaa valumassan kovettumista ja estää dublikaattimallin täydellisen kovettumisen dublikaattimallin kylmällä kontaktialueella. Parasta on antaa dublikaattimassan jäähtyä vapaassa ilmassa, tai jäädyttää puhaltamalla. Jos dublimaattimallin

pintaan tarttuu ohut filmi valumassaa, on malli otettu liian aikaisin kyvetistä pois. Parasta on ensin irrottaa rengas dublikaattimassaa tarkastusta varten (kuva 24). Kovettumisaika on yleensä noin 45 min.

Valupurseita ja umpeenjuokset retentiot

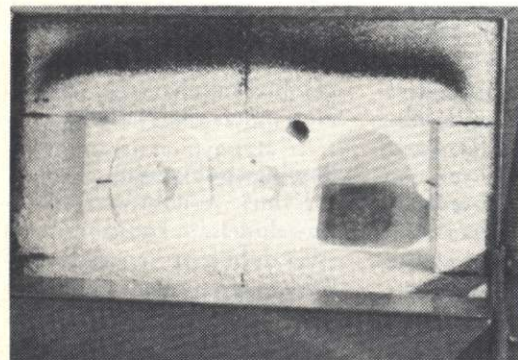
Malliin jäänyt karkaisuvaha, tai hartsi aiheuttavat umpeenjuosetta retentioita ja valupurseita valukappaleeseen. Dublikaattimalli on kuivuttava tarpeeksi kauan 250 °C. Upotuksen jälkeen malli asetetaan vielä muutamaksi minuutiksi takaisin uuniin (kuva 25). Muoviaihiotteen liimaa pitää käyttää hyvin säästeliäästi. Vahapohja vahataan hyvin kevyesti kiinni ja ylimääräinen vaha kaavitaan pois. Myös valumassan halkeaminen aiheuttaa purseita. Valumassa sekoitetaan kunnollisesti, eikä sekoitukseen saa käyttää vesijohtovettä kylmänä (kuva 26). Ko-

vettunut valusylinteri asetetaan uuniin, korkeintaan 250 °C lämpöön. Maksimi esilämmityslämpö on 1100 °C. Lämpöhokin saanut, usein vielä hehkuva sylinteri voi joissakin tapauksissa aiheuttaa, jännityksestä johtuen, rikkoutumia valukappaleeseen. Parasta on antaa sylinterin jäähtyä vapaassa ilmassa kädenlämpöön tai jäähdyttimessä (kuva 27). Sydänvalumassan irtoaminen aiheuttaa repeämäntapaisia sulkeumia. Liian suurella paineella kiillotettaessa saattaa kappaleen lämpiämisestä johtuen syntyä jäänityksiä, kappaletta täytyy hyvin tukea. Hionta voidaan suorittaa käyttämällä kipsisokkeliä (kuva 28).

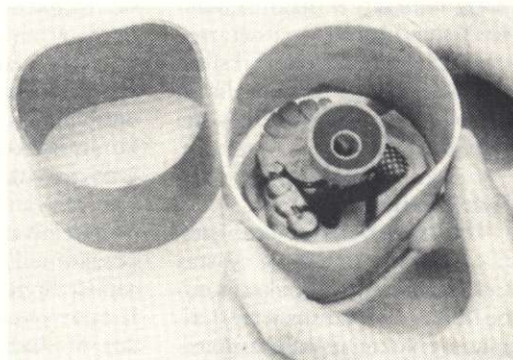
Vähentynyt joustavuus

Jos metallia on liian suurella sulatuslämmöllä ylikuumentettu menettävät pinteet joustonsa. Kun sulatus tapahtuu korkeajaksoingossa, pitää linkeä koaminen tapahtua heti, kun viimeinen pala on sulanut ja

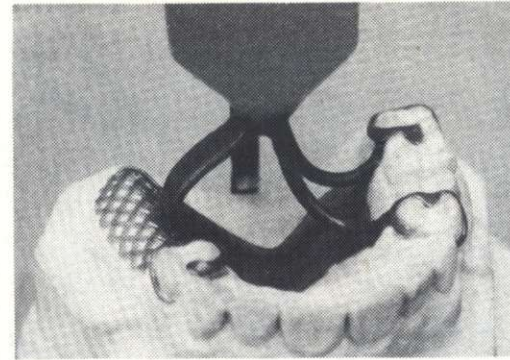
saavuttanut yhtäläisen pinnan, sulan metallin kanssa (kuva 29). Erikseen ovat korkeajakso-lingot, joissa on automaattinen laukaisija. Infrapunailmaisoin ilmoittaa tarkan valuhetken, jolloin linko automaattisesti laukee (kuva 30). Liekkisulatus vaatii suurta tarkkaavaisuutta. Liekkiä kuljetetaan, hitaasti kiertäen deegelin sisäreunoja seuraten. Kuumuus heijastuu deegelin seinistä metalliin ja kuumentaa sen tasaisesti. Vasta kun sulaminen alkaa, ohjataan liekki keskelle. Palat lysähtävät yhteen ja pinnalla havaitaan hienoa väreilyä, tämä on valuhetki. Asetyleni/Happi-sulatuksessa on valutoimenpide suoritettu 45 sekunnissa. Maa-kaasu/Happi-sulatuksella ja Propani/Happi-sulatuksella se kestää noin 50–60 sekuntia. Kokemus on osoittanut, että Asetyleni/Happi-sulatuksessa ylikuumentamisen vaara on suurin.

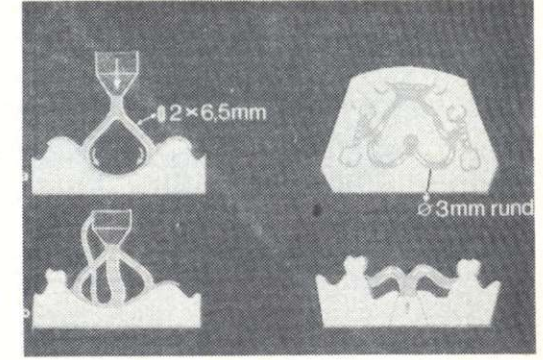
Kuva 1. Sylinterin esilämmitys

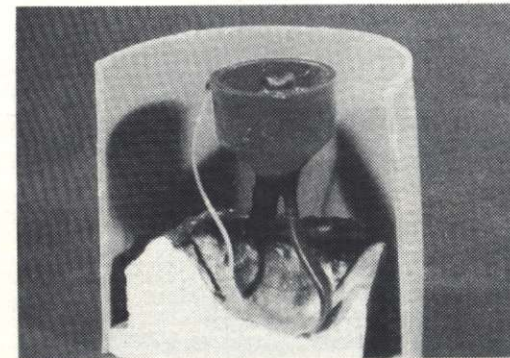
Kuva 2. Sovitus sylinterinmuodostajaan

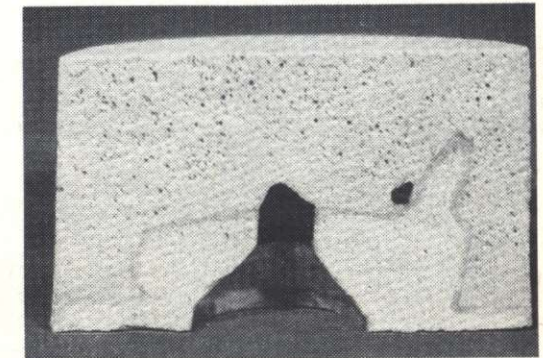
Kuva 3. Valukanavien asetus yläleukaan

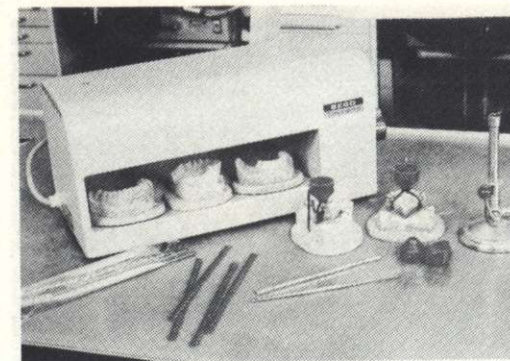
Kuva 4. Valukanavat ylä- ja alaleuassa

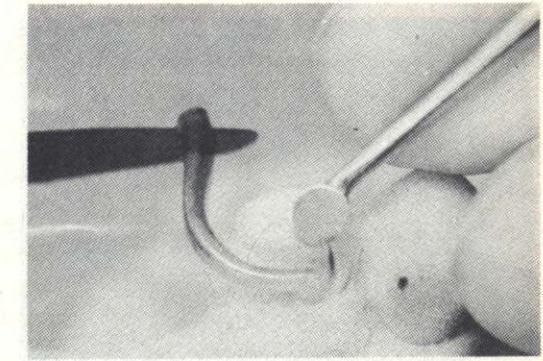
Kuva 5. Valukanavien sijoitus kokolevyssä

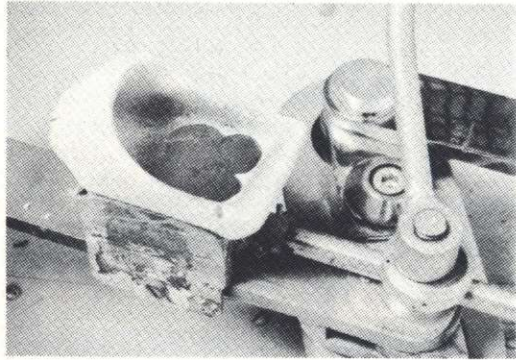
Kuva 6. Sylinterin valumassa on sekoitettu ilman vakuumia

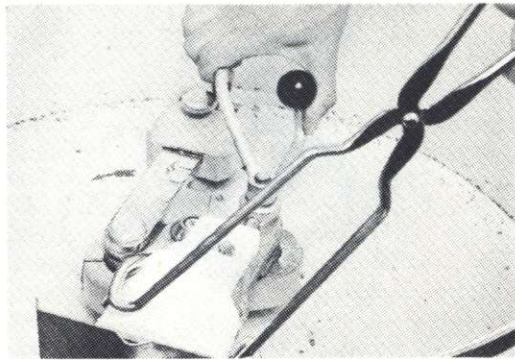
Kuva 7. Mallien lämmitys ennen vahausta

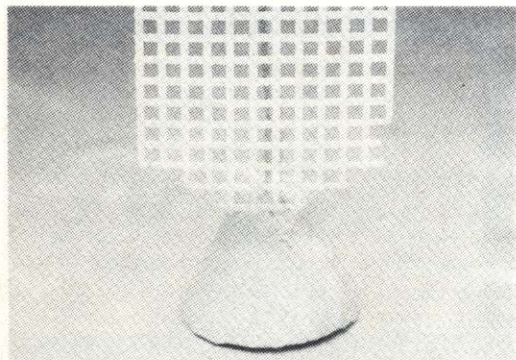
Kuva 8. Muovipinteen asetus

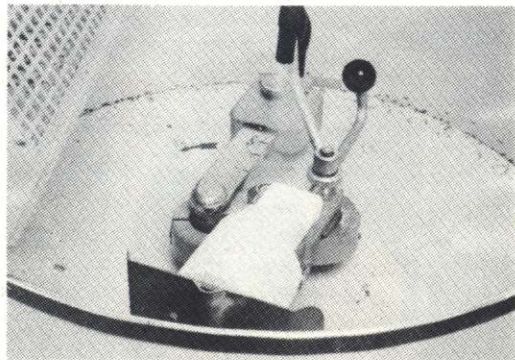
Kuva 9. Valuhetki, liekkisulatuksessa

Kuva 10. Sylinterin asetus linkoon

Kuva 11. Jousu on täydellinen

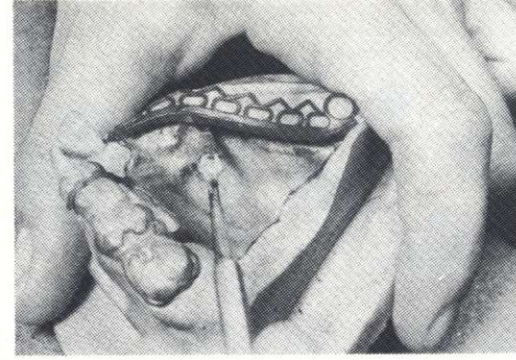
Kuva 12. Liekkisulatus

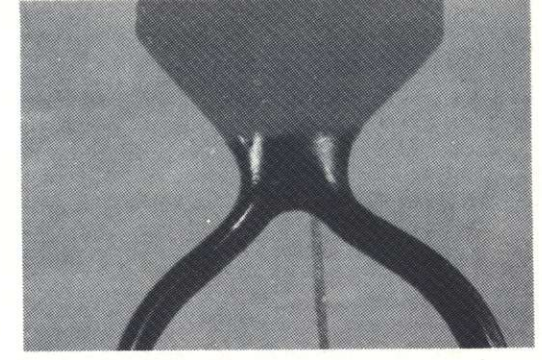
Kuva 13. Liekin säätö Asetyleni/Happi

Kuva 14. Liekin säätö Maakaasu/Happi

Kuva 15. Vahaus

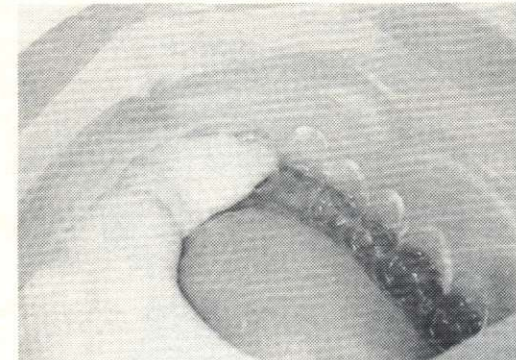
Kuva 16. Valukanavien vahaus

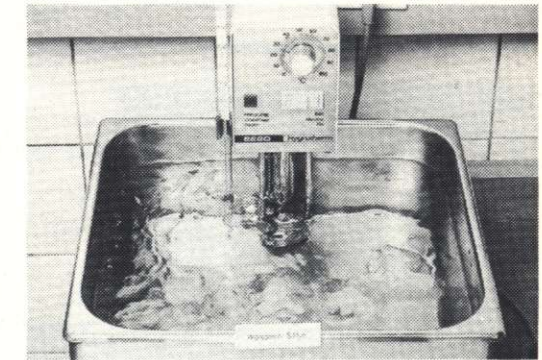
Kuva 17. Valukartion tuki

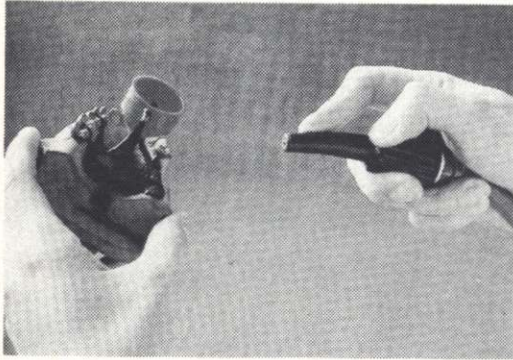
Kuva 18. Tärytys alhaisimmalla teholla

Kuva 19. Tarkka dublikaattimuotti

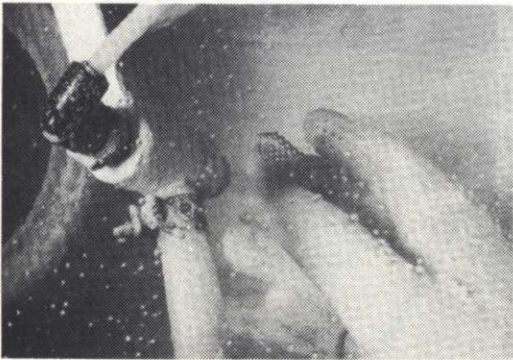
Kuva 20. Ensiömallien kostutus

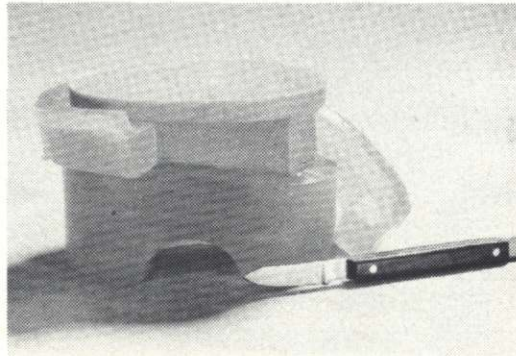
Kuva 21. Pintajännitysaineen kuivatus

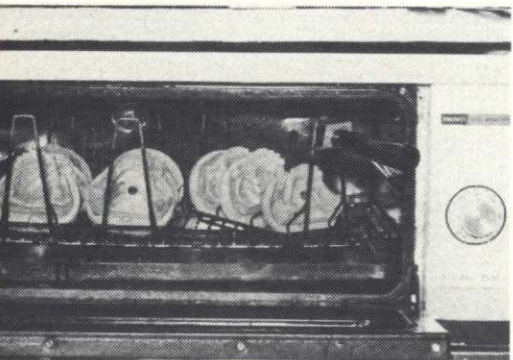
Kuva 22. Sydänmassan sively

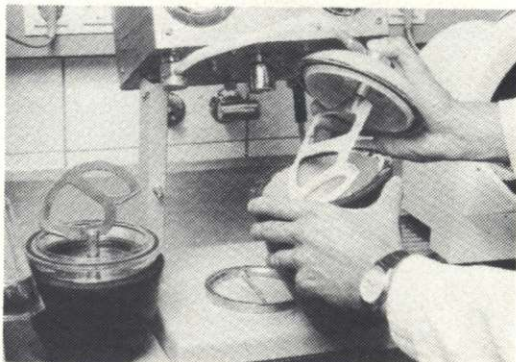
Kuva 23. Märkä hiekkapuhallus

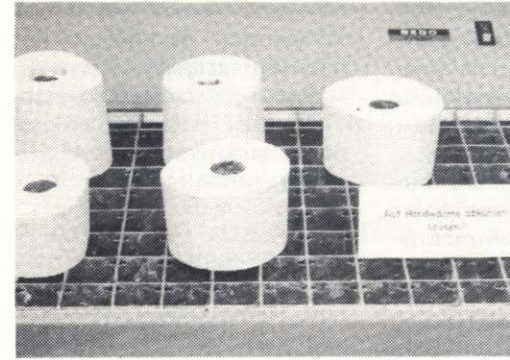
Kuva 24. Kontrolloidaan kovettuminen

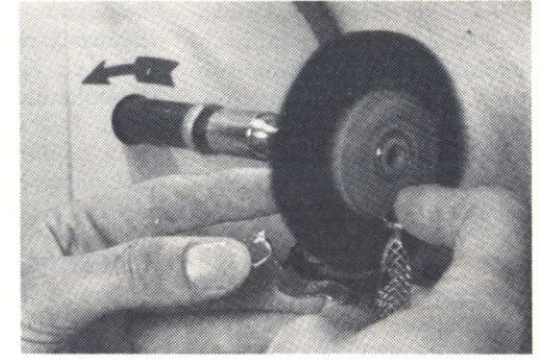
Kuva 25. Dublikaattimallien jälkikuivatus

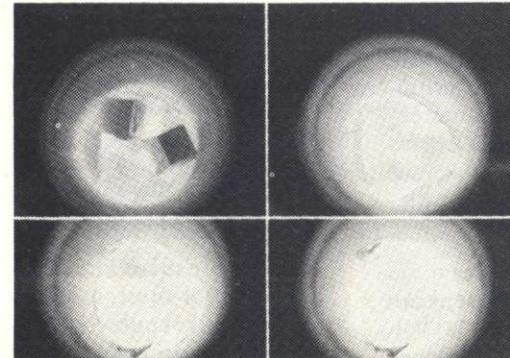
Kuva 26. Mallimassan sekoitus

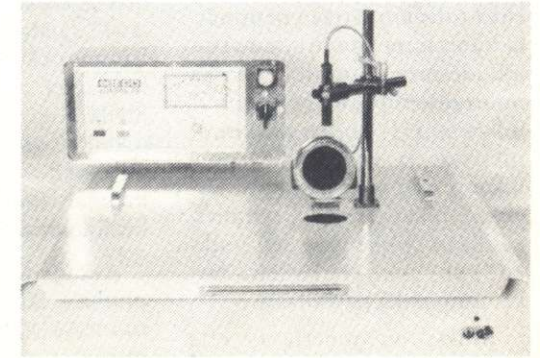
Kuva 27. Sylinterien jäähditys

Kuva 28. Kiilloitus

Kuva 29. Sulatus korkeajaksoiduktiolingossa

Kuva 30. Korkeajaksolinko, infrapuna-
laukaisijalla

HAMMAS- TEKNIKKO

ETSII TÖITÄ HELSINGISTÄ
Vast. Heli Immonen
puh. ilt. 918-274 07

YRITTÄJÄKSI HARJAVALTAAN

edustava v. 81 valmistunut
OMAKOTITALO + TOIMITILAT

Asunto: 4 mh + oh + takkah + keittiö + uima-
allas + sauna ja iso terassi.
Toimitilat: 150 m² + sos.tilat + harrastetila ja
autotalli.

Tied. puh. 939-740 246, 742 557

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry:n puheenjohtaja Markku Järvinen on nk. "myllykirjeen" muodossa katsonut asiakseen puuttua huhti-kesäkuussa 1985 eri liittojen, pääasiallisesti Erikoishammasteknikkoliitto ry:n ja Hammaslaboratorioliitto ry:n välillä käytyihin neuvotteluihin tarkoituksena saada aikaan yksimielinen kirjelmä koskien hammasteknikoiden koulutusmääriä, -paikkaa, nk. ammatinsuojaa ja erikoishammasteknikoiden toimintaoikeuksia.

Asiaan puuttumisen voisi ja ehkä tulisikin jättää enemmän huomiotta asiantuntemattomuudessaan, mutta koska puuttuminen on tapahtunut julkisesti HT-lehden pääkirjoituksessa, ja koska ao. lehteä lukevat toki muutkin kuin Järvisen mainitsema "tyhmien käsillään työskentelevien joukko" on asian tarkastelu tarkemmin ehkä paikallaan.

Aluksi on todettava, että Järvisen lähtökohta Keskusliiton roolista asiassa on täysin väärä ja liioiteltu. Aloite kirjelmän laatimiseksi ei suinkaan tullut Keskusliitolta eikä kirjelmän eri ehdotusten laadinnassa ollut Keskusliitolla kuin nimellinen rooli. Aloite kun tuli Valtion Hammasteknikko-opistolta rehtori Jorma Lukkariniemen taholta ja oli osoitettu Hammaslaboratorioliitto ry:lle.

Kirjelmän valmistelujen ollessa jo verrattain pitkällä saivat Keskusliiton ja Erikoishammasteknikkoliiton edustajat kutsun kirjelmää laativan

työryhmän kokoukseen. Työryhmässä esitettiin ajatus kirjelmän allekirjoittajakunnan laajentamiseksi käsittämään myös Erikoishammasteknikkoliitto, jolloin allekirjoittajana voisi näin esiintyä myös Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry molempien jäsenjärjestöjen hyväksymisen jälkeen. Tässä vaiheessa Erikoishammasteknikkoliiton taholta ilmoitettiin haluttomuus yhdistää kirjelmän tavoin hammasteknisenalan koulutusmäärien tutkiminen ja hammaslaboratorion pito-oikeus koska kirjelmäehdotuksessa rajattiin myös erikoishammasteknikoiden oikeutta harjoittaa ammattiaan esittämällä ettei erikoishammasteknikon koulutus voi oikeuttaa tällaiseen toimintaan, siis hammaslaboratorion esimiehenä toimimiseen.

Asioiden eriyttämiseen ei muilla tahoilla kuitenkaan tunnettu halukkuutta ja kolmikantaneuvottelut Opiston, Hammaslaboratorioliiton ja Erikoishammasteknikkoliiton välillä alettiin mainitussa työryhmässä valmistellun luonnoksen pohjalta.

Ahkerien neuvottelujen pohjalta saatiinkin laadituksi kirjelmäehdotus jossa liittojen näkökannat hammaslaboratorion pito-oikeuden osalta kyettiin yhdistämään. Tässä vaiheessa Erikoishammasteknikkoliiton vaateena erikoishammasteknikoiden toimintaoikeuksien osalta oli enää ehdotus, että perustettavaksi ehdotettu työryhmä, jossa koulu-

tusmäärät, -paikat ja hammaslaboratorion pito-oikeus tutkittaisiin, samassa yhteydessä tutkisi myös tarpeen ja mahdollisuudet kehittää erikoishammasteknikon ammattia myös osaprotetiikan alueella.

Tällaiseen ehdotukseen ei Hammasteknikko-opiston rehtori ollut kuitenkaan valmis ja kun Hammaslaboratorioliiton johtokuntakin asettui asiassa hylkäävälle kannalle perusteella, ettei tarpeellisia keskustelua ja Hammaslaboratorioliiton sisällä suhtautumisesta erikoishammasteknikoiden hankkeeseen toimintaoikeuksiensa laajentamiseksi ole käyty, eikä liiton kantaa asiaan voida tässä yhteydessä määrittää, päättivät opisto ja Hammaslaboratorioliitto palata alkuperäiseen asetelmaan, jossa allekirjoittajina olisivat opisto ja ko. liitto.

Lopullisen naulan kirjelmän "arkkuun" löi opiston johtokunta joka ei kokouksessa, jossa kirjelmästä piti päättää, saanut itseään päätösvaltaiseksi, eikä koko kirjelmän hyväksymistä tai hylkäämistä voitu edes ottaa harkittavaksi säännösten edellyttämällä tavalla.

Kuten edellisestä selviää oli Keskusliiton rooli koko asiassa lähes "kuunteluoppilaan" tasoa. Asia on luonnollisesti aivan selvä kun ajatellaan Keskusliiton jäsenrakennetta. Keskusliiton ääni- ja päätösvaltaa käyttävät osapuolethan tässä neuvottelivat keskenään eikä Keskusliiton "omaa" mielipidettä ole olemassakaan ilman jäsenjärjestöjä.

Se mitä kuvastusta prosessista jäi "käteen" on, tämä on tietysti allekirjoittaneen käsitys, huomattavasti parempi pohja vastaiselle yhteistyölle Erikoishammasteknikkoliiton ja Hammaslaboratorioliiton välillä. Koskaan ei ole päästy näin lähelle yksimielisyyttä näiden liittojen välillä kahdesta vuosia näiden välisiä suhteita "hiertäneestä" asiasta: hammaslaboratorion pito-oikeudesta ja erikoishammas-

teknikoiden toimintaoikeuksista. Vaikka kirjelmä tässä vaiheessa "kaatuikin" on saavutettu keskusteluyhteys liittojen välillä toki yhtä arvokas.

Mainitusta kirjelmästä todettakoon vielä, että pelkätään koulutusmääriä ja -paikkaa koskettava kirjelmä on tätä kirjoitustani luettaessa jo hyväksytty Erikoishammasteknikkoliitossa ja Hammaslaboratorioliitossa, ja näin ollen myös Suomen Hammasteknik-

kojen Keskusliitossa. Ennen kirjelmän luovuttamista Opetusministeri Kaarina Suoniolle selvitetään vielä Valtion Hammasteknikko-opiston osalta mahdollisuus esiintyä yhtenä allekirjoittajaosapuolena kirjelmässä. Kirjelmä tullaan kuitenkin luovuttamaan lähitulevaisuudessa.

Harri Aalto
Toiminnanjohtaja
Erikoishammasteknikkoliitto ry

60-VUOTISJUHLAMATRIKKELI

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry julkaisee 60-vuotisjuhlamatrikkelin. Se sisältää liiton ja alan muiden järjestöjen tapahtumia ajalta 1975-1985, sekä monin tiedoin varustetun henkilöstöosan.

Matrikkelin voi tilata hintaan 200 mk + postituskulut.

Tilaan matrikkelin hintaan 200 mk + postikulut lähetettäväksi sen jälkeen kun matrikkeli on valmistunut.

Tilaaaja (tekstien)

Osoite (tekstien)

Päiväys ja allekirjoitus

Henkilöjäseniä Suomen Hammasteknikkojen Keskusliittoon

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitossa on sen perustamisesta lähtien vuodesta 1980 ollut jäseninä Erikoishammasteknikkoliitto ry, Hammaslaboratorioliitto ry ja Hammastekniset ry. Henkilöjäseniä on ollut ainoastaan muutamia.

Edellä manittujen järjestöjen kautta hammasteknisellä alalla toimivista henkilöistä ainoastaan osa on järjestäytynyt Keskusliittoon. Näin ollen alalla toimii runsaasti sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole Keskusliiton toiminnan piirissä.

Nyt kaikki hammasteknisellä alalla työskentelevät henkilöt pääsevät Keskusliiton toimintaan mukaan liittymällä henkilöjäseneksi Keskusliittoon. Ne hammaslaboratoriot ja erikoishammasteknikot, jotka ovat Hammaslaboratorioliiton ja Erikoishammasteknikkoliiton jäseniä, saavuttavat jäsenyyden tätä kautta, eikä heidän tarvitse liittyä suoraan jäseniksi Keskusliittoon. Halutessaan he kuitenkin voivat näin tehdä. Hammastekniset ry:n kanssa on sovittu erityisjärjestelystä, josta Hammastekniset ry tiedottaa suoraan jäsenilleen.

Jäsenetuna henkilöjäsenet saavat Hammasteknikkolehden, pääsevät osallisiksi kaikkiin liiton tapahtumiin sekä ovat muutoinkin mukana vaikuttamassa yhteisten asioiden edistämiseen. Hammasteknikkolehti lähetetään jäsenetuna kaikille Hammaslaboratorioliiton, Erikoishammasteknikkoliiton jäsenille sekä Keskusliiton henkilöjäsenille. Jos joku alalla työskentelevä henkilö haluaa tilata Hammasteknikkolehden, tilaushinta on sama kuin Keskusliiton jäsenmaksu eli 200 mk. Hammastekniset ry:n kanssa on kulu- van vuoden osalta sovittu erityisjärjestelystä.

Jos olet Suomen Hammasteknikkojen Keskusliiton jäsenjärjestön jäsen, tiedota lähi- ympäristöosi mahdollisuudesta liittyä henkilöjäseneksi Keskusliittoon. Tai jos itse haluat liittyä henkilöjäseneksi, täytä oheinen ilmoittautumislomake ja postita se Keskusliittoon.

Liityn henkilöjäseneksi Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry:hyn
Kansakoulukatu 10 A 21, 00100 Helsinki, puh. 90-6943866

Nimi (tekstaten) _____ sos. turvatunnus _____

Osoite _____

Työpaikka ja työtehtävä _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

Protetiikkaa: yksilöllisyyttä alusta alkaen

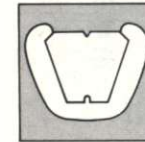

PRO
Progressiivinen proteettinen ohjelma

DE TREY Bioplus BioStabil

Hampaat eivät yksin määrää proteesin laatua:
Biodent APF*-menetelmän mukainen intraoraalinen purennarekisteröinti takaa yksilöllisen, virheettömän ja täydellisesti toimivan proteesin.

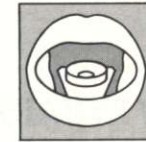
*(APF · A = Ästhetik, P = Phonetik, F = Funktion, EFT · E = esteettisyys, F = foneettisuus, T = toimivuus)

Hammaslääkäri saa hammaslaboratorioltaan valmiin ylä- ja alaleuan mallisokkelin.

Kun tehdään artikulaatio-tiliikkeitä, piirry goottinen kulma alalevylle.

Keskittämisoitin liimataan nuolen kulmaan, jolloin voidaan tarkasti määritellä alaleuan ja yläleuan välinen keskipurenta ja suhde.

DeTrey Dentsply

Haluun ilmaiseksi 40-sivuisen esitteen Biodent APF-protetiikasta.

Nimi: _____
Osoite: _____

DE DENTALDEPOT AB
Vitikka 1, PL 66, 02631 Espoo 63
puh. 90-5281

SVEITSILÄISET KULLAT ESTETICOR IDEAL

Keltainen kultaseos metallokeramiaan

- todella keltainen
- erinomaiset fysikaaliset ominaisuudet
- hyvät valuominaisuudet

Koostumus: Au 85,5 Pd 1,0 Ag 0,5 Au+Pt-ryhmä 96,5 %

ESTETICOR OPAL

Kulta-palladiumseos metallokeramiaan

- ei posliininvärjäytymiä
- optimaaliset fysikaaliset ominaisuudet
- erinomaiset valuominaisuudet

Koostumus: Au 51,5 Pd 38,5 Ag 0,0 Au+Pt-ryhmä 90,0 %

PROTOR 2

Keltainen kultaseos kruunu- ja siltatöihin

- täyteläinen kullankeltainen
- helppo valaa
- vaivaton työstää ja kiilloittaa

Koostumus: Au 74,5 Pd 3,5 Ag 12,0 Au+Pt-ryhmä 78,0 %

Kaikki C & M seokset täyttävät korkeimmat kansainväliset normit ja ovat NIOM:in hyväksymiä.

HINNAT 18.7.-85	ESTETICOR IDEAL	95,60/g	!
	ESTETICOR OPAL	68,- /g	
	PROTOR 2	75,- /g	

LIITY TYYTYVÄISTEN KÄYTTÄJIEN JOUKKOON!

Plandent oy
90-7554 366

VETOTEKNIikka

VACFOMAT - U

VAKUMIVETOLAITTEELLA VACFOMAT-U JA ERILAISILLA MUOVISILLA VETOLEVYILLÄ VOIDAAN VALMISTAA MM.:

- JÄLJENNÖSLUSIKAT
- KAAVION POHJALEVYT
- PARENTAKISKOT
- VALUPOHJAT (ADAPTA)
- HAMMASSUOJAT
- VÄLIAIKAISTEN KRUUNUJEN JA SILTOJEN MUOTIT

VACFOMAT-U:LLA TÖIDEN VALMISTUS KÄY NOPEASTI JA VAIVATTA EIKÄ TEKIJÄ JOUDU ALTTIIKSI ALLERGISOIVILLE AINEILLE.

VETOLEVYT

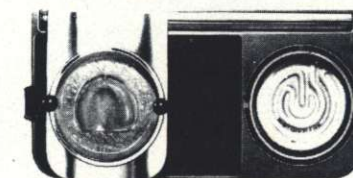
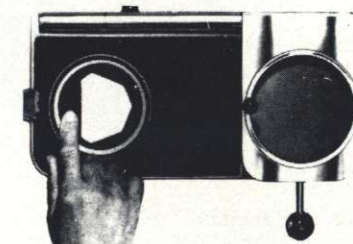
DRUFOPLAST KAAVIOILLE JA LUSIKOILLE SEKÄ KAHVA-AIHIOIT: ROSA, KIRKAS, 1,5 MM, 2 MM, 3 MM.

DRUFOLON PARENTAKISKOLEVY: KIRKAS, 1 MM, 1,5 MM JA 2 MM.

DRUFOSOFT HAMMASSUOJALEVY: KIRKAS, 3 MM.

DRUFOLEN VALUPOHJAT: 0,5 MM JA 0,7 MM.

UZF TILAFOLIOT EDELLISEEN: 0,2 MM JA 0,1 MM.

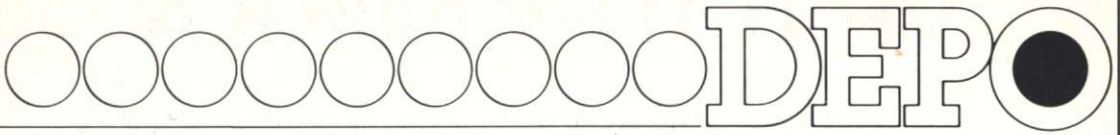
ORIOla OY

Espoo: 90-4291
Joensuu: 973-242 71
Oulu: 981-348 222
Seinäjoki: 964-225 70
Tampere: 931-351 52
Turku: 921-336 533

Hammasväline

heti paikalla

DENTSPLY
TRIAD K+B

Valokovetteinen K+B kruunu- ja siltamateriaali Biodent-väreissä.

Triad K+B on purentatoiminnallinen karbamidi-A-esteri (ei sisällä metyylimetakrylaattia) yhdistettynä erittäin hienoihin keraamisiin, pyrogeenista pioksidia sisältäviin täyte- ja lisäaineisiin.

Triad K+B kruunuja ja siltoja muotoillaan nopeasti ja varmasti Biodent-väreissä.

Triad K+B valmiiksi sekoitetun pastamuodon ansiosta työskentely on erittäin pitkälle rationalisoitu. Työskentelymahdollisuudet ovat materiaalin ominaisuuksien vuoksi varmat.

Edut ovat siis: ei sekoitusta, ei odotusta, tasaisen notkea massa, vähäinen materiaalin kulutus – ei hukkaa!

UUTTA

TRIAD Proteesimateriaali

Uudet ulottuvuudet hammasteknikolle – ensimmäinen valokovetteinen proteesimateriaali **TRIAD**. Ei enää työläitä ja aikaavieviä työvaiheita!

Triad-proteesimateriaali soveltuu proteeseihin, rankaproteeeseihin, korjauksiin, pohjauksiin, yms.

Triad on IPN-pohjainen eikä sisällä metyylimetakrylaattia. Saatavissa levyissä ja tangoissa valmiiksi käytettäväksi.

Triadin fysikaaliset ominaisuudet valokovetteisessa materiaalissa on täysin vertailtavissa keittoakryyliin.

Toimitusmuoto:

30 kpl levyjä tai 30 kpl tankoja

värit: roosa juovikas

vaalean roosa juovikas

roosa EU

UUTTA

oy **DENTALDEPOT AB**

Vitikka 1, PL 66, 02631 Espoo 63
 puh. 90-5281